

anser vold udført af en sindssyg for mere farlig end vold udført af en ikke-sindssyg.

Pålægget om at skønne om fremtiden gælder også ved de øvrige kriterier. Kombinationen sindssygdom og kriterium indeholder faktisk en forudsigtelse af fremtidig adfærd. Psykiaterne tillægges her en meget stor magt og et meget stort ansvar, fordi det i loven ikke nærmere er præciseret, hvad dette skøn skal bygge på. Som loven er formuleret, kan man blot være farlig for andre, behandlings-trængende m.v. på grund af sindssygdom. På et så spinkelt grundlag kan man ikke handle over for andre borgere.

I forbindelse med farlighed må særlig § 10 i sindssygeloven fremhæves. Ifølge denne paragraf kan sindssyge interneres efter overøvrighedens bestemmelse på grund af farlighed. I modsætning til den almindelige tvangstilbageholdelse kan lægerne (overlægen) ikke udskrive patienter, der er anbragt efter § 10. Også dette kræver overøvrighedens bestemmelse. Det bør overvejes, om denne paragraf helt bør slettes. Paragraffen bør rent faktisk kun benyttes ved egentlige lovovertrædelser, dvs. på områder, hvor straffeloven kan anvendes. Dette synspunkt er i øvrigt næsten direkte udtrykt allerede i justitsministeriets cirkulære nr. 28 af 25. februar 1958 om anordning af sikkerhedsforanstaltninger over for farlige sindssyge.

Nu er sindssyge flere gange fremhævet som en nødvendig forudsætning i loven. Som det fremgår af Hans Adserballes disputats, »Frihedsberøvelse og tvang i psykiatrien« fra 1977, er der for tvangsinlæggelsernes vedkommende tale om, at ca. 30 pct. af tvangsinlæggelserne ikke opfylder lovens krav om, at der skal foreligge sindssygdom. Tilsvarende er der sket tvangstilbageholdelse i henhold til sindssygeloven over for en ikke-sindssyg, der agtede at begå selvmord. Denne modstrid mellem lovens tekst og praksis bør vel medføre overvejelser. Det er utrygt både for borgerne og for de læger, der skal administrere loven, om det fortsat stiltiende skal tolereres, at lovens tekst rent faktisk overtrædes.

På grundlag af det hidtil anførte skal vi herefter fremføre nogle sammenfattende tanker:

Sindssyge bør principielt have de samme rettigheder som andre. Tilsvarende må berettigelse til indgreb udgå fra de samme etiske

overvejelser, som vil gælde over for ikke-sindssyge.

Sindssygeloven af 1938 opfylder ikke disse betingelser. Den er en særlov, der lægger afgørende vægt på sindssygdommen. Tilstedeværelse af sindssygdom sammenholdt med ét eller flere af de øvrige kriterier er tilstrækkeligt grundlag for at anvende tvang i et omfang, der ikke er tilladt over for ikke-sindssyge. Ønsker man at bevare en særlov for sindssyge, kan det ikke fortsat anses at være tilstrækkeligt med sammenkoblingen af sindssygdom med ét eller flere af de øvrige kriterier. Det må nøje beskrives, hvilken tilstand der ud over sindssygdommen betinger, at de øvrige kriterier kan anvendes. Man kan f.eks. tale om en tilstand af hjælpeløshed, men dette må naturligvis nøje udpenles.

Netop fordi det formentlig kan lade sig gøre at beskrive sådanne tilstande, og fordi loven i praksis bruges over for ikke-sindssyge, jfr. ovenfor, kunne det overvejes helt at ophæve sindssygeloven. Man kunne skabe en samlet lov om administrativ frihedsberøvelse som nødværge- og nødretsforanstaltning ved visse nøje definerede tilstande. Disse ville måske mange gange være sammenfaldende med sindssygdom, men principielt ville sindssyge være ligeberettigede med andre. Deres frihedsrettigheder ville være klarere.

Det ville nok indebære et betydeligt arbejde at skabe en sådan lov. På mange ville det måske virke anstødeligt med en lov, der muliggør administrativ frihedsberøvelse. Men man bør så tænke på, at det, der vækker anstød, rent faktisk er, at ikke-sindssyge stilles lige med sindssyge. Til gengæld kan man glæde sig over, at de sindssyge ligestilles med andre.

En sådan lov må også indeholde bestemmelser om, hvor en administrativ frihedsberøvelse bør finde sted. Det vil her formentlig være naturligt, at psykiatrien tager sig af de sindssyge og også en del af de andre tilfælde.

Selv om man i praksis måske vil afstå fra at begive sig ud i et sådant lovgivningsarbejde, bør man gøre det som tankeeksperiment. Man vil derigennem tvinges til at gøre sig klart, hvad det er, man gør ved de sindssyge, og hvorfor man gør det. Det kan endelig tænkes, at man stort set vil bevare den nuværende lov. Men man bør vel da i hvert fald overveje, om der ikke bør træffes bestemmelser om lovens grænser i forhold til sindssyg-